

Wanneer is uw Nederlands te ‘Hollands’?

Telefoongids?
Zoek niet naar enige
systematiek in Belgische
familienamen.

Van Der Auwera J. Van
Vander Auwera J. Kon
Van der Auwera J. Kor
Vanderauwera J. Zepst
Van Der Auwera K. T V
Van der Auwera L. Ten
Vander Auwera M. Ba
Van Derauwera N. Graa

Sommige teksten die uit Nederland komen, accepteert een Vlaming moeiteloos. Bij andere zet hij zijn stekels op wegens te ‘Hollands’. Hoe vermijdt u dat een Vlaamse lezer u ontmaskert? Of erger: dat hij uw tekst aan de kant schuift?

WIM VAN ROMPUY
is redacteur van *Tekstblad* en eigenaar van het Vlaamse tekstbureau *Schrijf.be*. Hij laat in zijn kaarten kijken. Met welke concrete richtlijnen komt hij tegemoet aan de verwachtingen van alle Nederlandstalige lezers?

Vlaming let te hard op zijn woorden

Als copywriter boezemt taal me geen angst in. Toch twijfel ik altijd een beetje, wanneer ik voor een Nederlands doelpubliek schrijf, zoals hier. Waarom? Omdat ik als jonge Vlaming te horen kreeg dat mijn standaardtaal op Nederlandse leest geschoeid was. En dat ik me ‘daarnaar moest plooiën’. Een Vlaming verstart daarom wat in de nabijheid van Nederlanders. Hij twijfelt en verzandt in houterig taalgebruik en stadhuisconstructies. Al was het maar om de gesproken gij/uw (‘Hebt gij uw huiswerk al gemaakt?’) om te zetten naar het geschreven u/uw of jij/jouw. Kortom: hij hanteert dan niet zijn moedertaal – u wel.

Nederlander let niet op zijn woorden

Als Nederlander zingt u zoals u gebekt bent. Ja, dat is lekker makkelijk, maar ook ... gevaarlijk. Want u bent er zich niet van bewust dat een Vlaming u soms niet begrijpt. En omdat hij niet zo direct reageert als u, zal hij er in een gesprek over zwijgen. Maar leest hij uw teksten en snapt hij iets niet? Dan is er geen rem meer: uw teksten verdwijnen in de prullenmand. De hamvraag: waar ligt de grens? Wat ziet een Vlaming door de vingers en waarop knapt hij écht af? Ik rangschik de ergernissen van ‘geen probleem’ naar ‘levensgevaarlijk’.

Oef

Gelukkig gebruiken u en ik nog altijd grotendeels dezelfde taal en delen we eenzelfde Van Dale. Oef! Bovendien begrijpt een Vlaming best wel wat u schrijft, hoor – als hij daarvoor ook de moeite wil doen. Maar dat vertikt hij in een bedrijfstekst waarmee ú hem juist wil overtuigen. Kunt u hem ongelijk geven?

Oké

Slaan Nederlanders aan het praten – op tv of tijdens een vergadering? Dan steekt het besmuite Vlaamse lachje soms even de kop op. Waarschijnlijk glimlacht u zelf ook als u een Vlaming hoort praten. Want eenzelfde woord komt anders uit mijn mond dan uit de uwe. Klemtonen verschuiven en uitspraken verschillen: de eu in onze therapeut is die van neus, en de a in onze tram of handicap is die van kat. Dat is niet zo bij u.

En uw woordkeuze? Ach, gebruiken jullie roestvrij staal? Wij ook, maar net zo goed inox. Is iets andere koek? Dat snappen we, ook al is ‘een ander paar mouwen’ gebruikelijker. Kortom, geen probleem hiermee: wij genieten juist van taalrijkdom.

Hihi

Grappig, maar zelden storend zijn de gezegdes die nét iets anders zijn. Jullie klap-

pen uit de school, wij uit de biecht. Jullie verdienen geld als water, wij als slijk. Jullie vinden het wiel opnieuw uit, wij het warm water. Vlees noch vis? Mossel noch vis, bedoelt u? En jullie maken van hetzelfde laken een pak, wij hebben maar genoeg stof om er een broek van te maken. Jullie zweten peentjes, wij water en bloed. Enzovoort. Opvallend zijn de verschillende voorzetsels zoals: ik kan er niet bij (aan), ik kan er niet over uit (aan uit), naar (in) eer en geweten, in (op) een goed blaadje staan. Gevaarlijker in de Hihi-categorie zijn woorden die ik wel begrijp wanneer jullie ze gebruiken, maar waarbij het omgekeerde voor hilariteit zorgt. En waardoor deze Vlaming dichtklapt. Een kop koffie? Geen probleem, al schenk ik die zelf in een tas. Maar vraag ik na het sporten of iemand mijn zak heeft gezien? Dan zoek ik gewoon mijn tas, hoor.

Nederlander	Vlaming
pief-paf-poef	pief-poef-paf
willens en wetens	wetens en willens
alweer	weeral
tolk-vertaler	vertaler-tolk
nootmuskat	muskaatnoot
kno-arts	nko-arts
vast en zeker	zeker en vast
flora en fauna	fauna en flora

Huh?

In commerciële teksten vraagt u om moeilijkheden wanneer u woorden gebruikt die een Vlaming gewoonweg níét begrijpt. Vaak komen die uit de institutionele sfeer, de zakenwereld of bepaalde bedrijfstakken: rekening-courant (zichtrekening), prijscompensatie (indexaanpassing), gemaximeerd (geplafonneerd), boeterente (wederbeleggingsvergoeding), zoab (fluisterasfalt), VUT (brugpensioen), wethouder (schepen), verklaring omtrent het gedrag (bewijs van goed gedrag en zeden).

Daarnaast zijn er verbazend veel van uw dagelijkse woorden die Vlamingen niet snappen, zoals: tig (heel veel), tosti (croque-monsieur), milieustraat (containerpark), beppen (kletsen), bietsen (afbedelen), tuinbroek (salopet), spencer (debardeur) en hon-der-den andere. Let ook op met woorden of gebruiken die oer-Hollands zijn, zoals pepernoten of beschuit met muisjes. Geen idee wat u bedoelt. Want ik krijg nic-nacjes (letterkoekjes) van Sinterklaas en suikerbonen bij een geboorte.

Een duidelijk gevalletje van ‘Hihi’ zijn de omkeringen in de standaardtalen

Wááát?

Wat er nog gevaarlijker is dan dat ik u niet snap? Dat ik het tegenovergestelde begrijp. Uw voortvarend is mijn onbezonnen, uw enerverend mijn prikkelbaar makend, uw lopen mijn stappen, uw stappen mijn uitgaan, uw centimeter mijn lintmeter, uw middag mijn namiddag. Sluipen deze woorden in uw tekst? Dan bent u het haasje. Oh ja, zelfs die uitdrukking zegt een Vlaming niets. Wel – zoals ook u trouwens – dat hij de ‘pi-neut’, ‘sigaar’ of ‘dupe’ is.

Aaargh!

Het nec plus ultra om deze Vlaamse lezer van u af te duwen? Me met een verkeerde naam aanspreken. Nederlanders vergeten dat de spellingregels voor familienamen alleen in Nederland gelden. Van Rompuy Wim = Wim Van Rompuy, zoals de ambtenaar van de Burgerlijke Stand mij ooit registreerde. Zoek daarbij niet naar enige logica. Kleine of grote letters, van of aan elkaar geschreven: geen combinatie blijft in België onbenut. U merkt het: een Vlaming vergeeft u heel wat woorden, waarvan u zelfs niet vermoedt dat ze voor hem niet alledaags zijn. Maar maakt u het de Vlaamse lezer van uw bedrijfsteksten té moeilijk? Dan is hij pleite. Ribbedebie, dus. ■